

Estat català sense trencar Espanya

Josep Cabayol

Per evitar equívocs, ho deixo clar per endavant: dic i voto 'sí'. I ho reconec: sóc un independentista sobrevingut, de conveniència, dels cansats de veure com les idees dominants del concepte castellà d' 'Espanya' romanen immutables, de com una majoria deixa sense veu, expressament i reiterada, una minoria. Convençut que l'Estat, el territori espanyol, és format per quatre nacions i que una d'elles és Catalunya, acompanyada d'Euskadi, de Galiza i de la mateixa Espanya, amb la qual una bona part de la ciutadania està en conflicte i a la recíproca. Però també dels que pensen convençuts que no hi ha independència autèntica sense alliberar-nos del sistema econòmic capitalista. I que, per molt independents territorialment que fóssim, compartiríem/patiríem amb els habitants de l'Estat que hauríem abandonat les imposicions econòmiques de les elits que controlen Brussel·les, el BCE i, en definitiva, el sistema financer i productiu multinacional -també el català. L'opressió que causa el poder econòmic i polític establert sobre la societat la compartim amb la resta de pobles d'Espanya i del món.

[Acabo d'escoltar el president Puigdemont instal·lant la quotidianitat del Govern a Brussel·les. Explicant que és a la capital d'Europa per assegurar que podran fer amb seguretat la tasca que els correspon com a Govern legítim. Afirmant que no té prou garanties d'un judici just -només cal llegir la querrela, diu- per tornar a Catalunya. I, acceptant el repte de les eleccions del 21-D, alhora que reptant el Govern de l'Estat a acceptar els resultats: "plebiscit o referèndum d'una altra manera".

Tot i haver escrit l'article abans de la compareixença, crec que les reflexions continuen sent vàlides tal com estaven concebudes.]

Eleccions i Brussel·les

Rajoy, en convocar eleccions en dos mesos, ha cedit a l'admonició europea expressada per Donald Tusk: "Empreu la força dels arguments i no els arguments de la força". És a dir, no podeu imposar cap 'solució unilateral' i menys de manera violenta. Feu veure el que vulgueu - Senat, 155, via judicial-, però resolou el problema per la via del diàleg -electoral- i trobeu solucions que no perjudiquin/comprometin Brussel·les. Els fets del divendres 27/10 no foren una victòria per al PP, per a Ciutadans i per al PSOE, que pretenien disposar de sis mesos per fer terra cremada del solar independentista, emprant la violència que fos necessària per imposar-s'hi. Els agradi o no, i ho expliquin com ho expliquin, Europa els ha contingut.

El missatge també anava adreçat a sobiranistes/independentistes, si més no de manera indirecta: accepteu les eleccions com a primer pas per al diàleg de futur. Si no ho feu, estareu renunciant a les urnes com a legítima i bàsica manera d'expressar-se. No dieu que sou majoria?, doncs demostreu-ho votant. I una condició 'a priori': qualsevol solució passa per la unitat d'Espanya.

Totes les forces polítiques catalanes, totes, estan abocades, doncs, a participar d'unes eleccions que, es diguin com es diguin, es vulguin presentar com es vulguin presentar, seran un plebiscit. I, en funció de la contundència dels resultats, seran les condicions de la inevitable taula de converses per decidir com i de quina manera s'assolirà el futur. Costi el que costi admetre-ho políticament, moral i ètica, dolgui el que dolgui renunciar a la legalitat recentment proclamada que comparteixo, no hi ha un altre camí, perquè ni l'independentisme ha pogut assolir el control del territori ni l'unionisme serà capaç d'implementar el 155. El territori està mancat de control i la disputa, que no es pot eternitzar sense causar greus problemes econòmics i polítics a la UE, i a Espanya i a Catalunya és clar, ha d'acabar en avinença entre les parts que pugnen. Ara com ara, però, i per molt que faci mal,

Europa no vol un nou Estat.

I què passaria si Madrid vetés partits o no acceptés els resultats? Resulta difícil de creure que Brussel·les ho permetés. Quedaria anorreat el poc prestigi que li queda! I no a Catalunya: arreu.

Sí, es pot 'encaixar' el futur

És possible trobar una solució 'win-win' en la qual tots guanyen, Espanya, Catalunya i la UE? Estic segur que sí, si hi ha voluntat i sobretot obligació política i necessitat ineludible de resoldre el conflicte com a conseqüència dels resultats electorals.

La primera condició és acomplir les exigències de l'impulsor de la negociació, no pas mediador: la UE. Unitat d'Espanya i procediments electorals.

Situem-nos en el bo dels casos. En una taula de negociació on hi ha assegurades les parts. Definim, primer de tot, les línies vermelles. I deixem de banda la reivindicació de la República.

Pels unionistes, Espanya no es pot trencar de cap manera. La unitat del territori és indiscutible. Pels independentistes, és innegociable el subjecte polític de Catalunya, el dret a decidir lliurement, la construcció d'un Estat amb tots els 'ets i uts', que, en cas de proposar-s'ho pogués ser independent. La sobirania política. La Nació. És possible construir un Estat català d'aquestes característiques sense trencar la unitat d'Espanya? Hi ha tres respostes, dues de positives, confederal i Estat lliure associat, i una de negativa, la federal, que no compleix totes les premisses perquè, un cop constituït l'Estat federal, la propietat de les competències restaria a les mans del poder central. En altres paraules, la ruptura dels acords quedaria a les mans de la majoria estatal i no de la minoria federada que reivindica la seva condició de nació sobirana.

Ocupem-nos de les opcions confederal i Estat lliure associat. Totes dues preveuen que el subjecte polític recau sobre l'Estat que es confedera o associa lliurement i que, per tant, el lligam no passa a les mans de l'autoritat central. L'Estat que lliurement es confedera decideix què vol compartir i què no, tot conservant sempre la sobirania. El poder real, doncs, el té la minoria i no el Govern confederal. Acompliria, en conseqüència, les exigències bàsiques de l'independentisme perquè quedaria a les mans de la minoria estatal la capacitat de sortir de la confederació si així ho volgués.

En cas d'una solució d'aquesta envergadura, l'unionisme necessitaria, al seu torn, explicar que Espanya també hi guanya amb els acords i donar confiança als seus explicitant que amb el compromís assolit hi ha implícit que Catalunya formaria part de l'Estat. Que 'España' no es trenca, que roman Una. Que la capital és la mateixa. Un pacte innegociable amb revisió en el futur i de manera pactada d'antuvi.

I podria dir més: hem de reformar la Constitució del 78 perquè la nova forma d'organització territorial i política no hi té cabuda. Però el canvi constitucional el votarem totes i tots en un referèndum de reforma consensuada de la CE. I s'estalviaria un referèndum en un sol territori i haver de posar-se en dubte.

Tot i això, difícilment l'Estat espanyol veuria aquestes solucions/obligacions com a suficients. Els caldrien garanties que impedissin que 'demà' la minoria pogués dir "marxo". Serien ineludibles compromisos on la durada dels acords fossin fermes, tancats, de manera que les finestres de ruptura estiguessin regulades indubtablement i precisa. Un cop passats aquests temps -m'atreveixo a proposar que fos cada generació per assegurar que totes les persones podran decidir-, es dirimiria la bondat o no dels pactes entre iguals de manera democràtica i regulada de manera indeleble i immutable, a la nova CE.

No cal dir que una reforma de tarannà confederal de la CE suposa posar fi al règim del 78 i començar un nou temps polític. Es pot fer des de la monarquia? Estic convençut que, de poder es podria fer, tot i que seria molt millor si el nou temps fos republicà.

Pot una Espanya de tradició i comportament unitari i amb sentit de propietat de les perifèries acceptar una 'transició' d'aquesta envergadura? D'entrada, no. Cal que la UE, satisfetes les seves condicions bàsiques -que no es trenqui la unitat de l'Estat on es dirimeix la pugna i així no donar 'mals' exemples- pressioni/ordeni -com el cas de la reforma de l'article 135- emparada amb els vots sobiranistes i independentistes més que suficients. És per tot això que cal participar en les eleccions i guanyar-les 'de carrer'. I poder dir: "Ho veieu?!". I algú em podrà dir: "Quines garanties hi ha, primer, de guanyar-les, i després, que et facin cas?". Cap ni una. Tan sols la fèrria voluntat d'un poble per decidir el futur i la constatació que persistirà i esgotarà totes les vies legals, legítimes i pacífiques a l'abast.

En tot cas, sempre serà més fàcil tenir de cara Brussel·les. Si diguessin que no a tot, significaria que tampoc no haurien acceptat la independència unilateral. Llavors, podríem recuperar la legitimitat republicana del 27-O o tornar a reclamar un referèndum d'autodeterminació amb les exigències complertes. Que no ens faltin la paciència i la constància! Que no ens falti la capacitat per contenir la indignació que provoca tenir les institucions ocupades i el president i una part del Govern a l'exili i perseguits judicialment, i els Jordis a la presó! Tot plegat, a menys que Europa fes implosió per raons energètiques, financeres o econòmiques. O per manca de solucions polítiques per a les minories i les perifèries. Aleshores...

Josep Cabayol Virallonga és periodista.